۳۹ نچی. ۱۳۲۴ سنه. ۱۸ شعبان. یکشنبه. ۱۹۰۶ سنه. ۲۴ سینته‌بر. № 39

ГАЗЕТА
„Юлдузъ“
Цѣна 3 руб. на годъ.
Редакція и Контора:
Казань, номера «Сарай» № 9.
АДРЕСЪ:
Казань, редакція „ЮЛДУЗЪ“
Russie, Kazan, redaction
„Julduz“,
Плата за объявленія:
(25) и (15) коп.

یولدز

گازیته‌نڭ بهاسی:
برسنه‌اوچون (۳) صوم، آلتی آی اوچون (۲) صوم، اوچ آی اوچون (۱) صومدر.
اداره‌سی پچه‌ن بازارنده (سرای) مسافرخانه‌سنده ۹ نچی نومرده‌در.
محررینی هر کون کوندز ساعت (۱۱) ده اداره‌ده کورمك ممکندر.
محرر وناشری:
احمد هادی مقصودی.

نکراری موجب اولمایان مقاله‌لر ممنونیت ایله قبول ایدلورلر. درج ایدلمه‌ین مقاله‌لر حقنده جواب ویرلمز واشنکا قبول ایدلمز.

بر نسخه‌سی (۵) تیینلر. هفته‌ده اوچ مرتبه چغاچق ادبی، فنی، معاشی وسیاسی جریده‌ء ترکیه‌در. اون نسخه‌سی (۳۰) تیینلر

اداره‌لردن

یولدز وآزاد خلق محرر وناشرلری برگه‌لشوب ایکی گازیته اورنینه یولدز اسمی ایله بر گازیته تحریر ونشر قیلونی مناسب کوردك. بزنڭ بو اتفاقمزدن مشتریلرمز اوچون ضرر دگل بلکه منفعت کیله‌چکدر. چونکه بوندن صوڭره یولدز مشتریلریده آزاد خلق مشتریلریده بر گازیته یرینه هر هفته‌ده اوچ نسخه یولدز اوقویاچقلردر. لکن یاڭغا مشتریلر اوچون بوندن صوڭره یولدزنڭ یللق بهاسی ٤ صوم اولاچقدر. ۱۹۰۷ نچی سنه اوچون حاضردن آقچه یوللاغان کیمسه‌لرگه نویابر باشندن باشلاب گازیته بوش یوللاناچقدر.

محرر وناشر : احمد هادی مقصودی.
سرکاتب ومدیر: علی اصغر کمال الدینف.

۱۹۰۶ سنه ۱ نچی اوکتابرده آچولاچق

صباح کتبخانه‌سی

قزانده پچان بازارنده „بلغار“ نومرلری یورطنده کتبخانه‌مزده دائم بولاچق:

هر تورلی قزان، استامبول، مصر وبیروت باصمه‌سی مکتب ومدرسه اوچون لازم کتابلر، ادبیات جدیده، رومان وحکایتلر، هر سنه طبع قیلدرمقده اولدیغمز دیوار کالینداری، کاغد، قلم وباشقه یازو اسبابلری، روسیه‌ده چقمقده اولان غزته وژورناللر.

مفصل اسامی کتب، هر کمگه بلا بدل بیاریلور.
تیلیگرام وخط ایچون آدرس: Казань, книгоиздательству, „Сабахъ“

اداره‌دن

یولدز گازیته‌سنی اوّلدن بیرلی کوبله‌ب آلوچیلردن (۳۸) نچی یولدزدن اولگی یولدزلرنڭ حسابلرینی تمام قیلوب تیبشلی آقچه‌لرینی تیزلکده یوللامقلری اداره طرفندن اوتنله‌در. (۳۸) نچی یولدزدن ایکنچی حساب باشلانور.

۲٤ سینته‌بر. شهرقزان.

حاضرده حکومت اربابی هر تورلی اشلر خصوصنده نظام لائحه‌لری ترتیب قیلمق ایله مشغولدرلر. وزیرلر اوزلرینڭ دیکلاراتسیه‌لرینی یعنی پروگراملرینی‌ده اعلان قیلدیلر. بو دیکلاراتسیه مفصلروشده‌شرح، اصلاح وتکمیل قیلنوب تکرار اعلان قیلناچغی بوتون روسیه اهالیسینه طاراتلاچغی‌ده سویله‌نه‌در.

بونی اوچون بویله؟ بو اشده بیك عجبسورلك برحال وار: چونکه معلومدرکه برنچی دوما طارالسه‌ده، ایکنچیسی چاقرلاچق. اولگی دومانڭ کامیسیه‌لرنده تورلی نظاملر اوچون بیك کوب پرویکت ولائحه‌لر ترتیب قیلنمش ایدی. دوماقوولماسه، اول نظاملر البته مجلسلرده مشاوره بعدنده قرارغه آلناچق ایدیلر. اوّلگی دوما کبی ایکنچی دوماده روسیه اوچون معقول کورلگان نظاملرنی خلق وکیللری خلقغه موافق روشده ایتوب اوزلری حاضرله‌یه‌چکلرنده شبهه یوقدر. اویله اولدقده حکومت، نی اوچون بوقدر اجتهاد ایله نظاملر حاضرلی ایکان؟ آنلر حاضرله‌گان نظامنی قبول ایتوگه غیرتلی دومانی مجبور قیلو ممکن بولمایاچق. بناءعلیه بیروکراتیه‌نڭ بو اجتهادی عبث توگلمی؟ حکومت اوچون ایڭ معقولی حاضردن اوق صایلاولرنی باشلاتوب دومانی تیزرەك جییارغه حاضرله‌نودر.

یوقسه، دوما تیز چاقرلمایاچق میکان؟

— یوق، دوما البته چاقرلاچق. لکن بیروکراتیه فکرنچه بو دوما بیك اطاعتلی وبیك یوواش بولاچق. چونکه بو دومانڭ چلینلری حکومت طرفداری بولغان کشیلردن صایلانووینه تورلی تدبیرلر ایله اجتهاد قیلناچقدر. تقدیر تدبیرگه موافق کیلورمی، کیلمسمی؟ — آنسی ایکنچی مسئله.

فرضلرنچه یوواش دوما اوزی باشلاب نظام چغارو ایله مشغول بولمایاچقدر. بلکه حکومت طرفندن کورساتلگان نظاملر حقنده یامعقول کوردیکینی یاکه معقول کورمه‌دیکینی اظهار قیلاچق.

دوماده معقول کورلگان نظام رسمی نظام بولاچق. معقول کورلمه‌گانی وزیرلر مجلسنده اصلاح قیلندقدن صوڭره تکرار دوما کیڭاشینه عرض قیلناچق. وهکذا الخ...

حاصل کلام بو دوما، نظاملرنڭ اینیسیاتوری یعنی باشلاب چغاروچیسی بولمایاچق. بلکه ڨولستنوی پراڨلینیه‌لرده‌گی یوواش استارشینا کبی اوتکن پیسرنڭ اشاره‌سی بوینچه کاغدلرگه پیچات باصوب غنه طوراچق.

ایشته بیروکراتیه‌نڭ فرض وخیالی اوشبو اولمق کیره‌ك. یوقسه، روسیه‌ده کامل کانستیتوتسیه‌لی مملکتلرده‌گی کبی نظامنی اوزی اویلاب چغاراچق دوما دائم بولاچغی تقدیرنده، بو آشغچ آراده وتورلی فتنه زماننده بیروکراتیه‌نڭ بیك اخلاص ایله نظام ترتیب قیلولرینه باشقه‌چه معنا بیرمك ممکن توگلدر.

۱۹۰۵ نچی سنه ٦ نچی آڤگوستده اعلان قیلنغان نظامنامه بوینچه بولاچق دومانڭ اوزندن اوزی بر نظام حقنده کیڭاش قوزغاتورغه حقی یوق ایدی. (۳٦) نچی ماده بوینچه دوما مجلسنده کیڭاش قیلناچق مسئله‌لر، یا وزیرلر طرفندن، یاکه باش مدیرلر طرفندن، یاکه گاصودارستڨیننی صاڨیت سیکریتاری طرفندن عرض قیلنورغه تیبشلی ایدی.

گرچه (٥۴) نچی ماده بوینچه نظاملرنی اوزگارتو یاکه یاڭغا بر نظام چغارو حقنده لائحه یاصاب بیرورگه چلینلرنڭ حقی بولسه‌ده، بو لائحه بیك تیزگنه دومانڭ عمومی مجلسینه عرض قیلنو لازم توگل ایدی. بلکه اوّلا دومانڭ برشعبه‌سنده قارالورغه، شعبه‌ده اوشبو مسئله قارالغان زمانده وزیرلردن برسی حاضر بولورغه تیبشلی ایدی. وزیرلر بو کیڭاشنی معقول کورگان تقدیرده‌گنه مسئله دومانڭ عمومی مجلسینه عرض قیلناچق ایدی. اش بویله اولدقده ٦ نچی آڤگوست دوماسی اوزلگندن گنه نظام کیڭاشینڭ اینیسیاتوری یعنی باشلاوچیسی بولاآلمیدر ایدی. هر اش دوماغه وزیرلر آرقلی غنه کیلمك لازم بولادر ایدی. لکن دوما حقنده‌غی بو نظام ۱۹۰٦ نچی سنه ۲۰ نچی فیڨرالده بیك اوزگاردی. ۲۰ نچی فیڨرال دوماسی اوزلگندن‌ده نظام کیڭاشینی قوزغاتا آلاچقدر. بناء علیه دومادن مقدم نظام حاضرله‌وده برسر بولووی بیك احتمالدر.

اتفاق و بعض اتفاقیلر.

اتفاق مسلمین روسیه مسلمانلرینڭ ملی ترقیاتینه خدمت ایتمك اوچون تأسیس قیلنمش بر جمعیتدر. اتفاقیلر ایسه، پروگرامینی معقول کوروب اوشبو جمعیتکه چلین بولغان کشیلردر. اتفاق جمعیتینڭ گوزل بر جمعیت اولدیغنده؛ حالا اولمامش ایسه، صوڭره اوله‌چغنده شبهه یوقدر.

اما اتفاق گوزل اولمق ایله اتفاقیلرنڭ هر بری انسان کامل اولمقلغی لازم دگلدر. اوزینڭ منافع واغراض شخصیه‌سی ایله اوینی طورغان بعض خفیف المشربلرده بو اتفاق حزبینه خیرخواه یا چلین اولمق حتی مباشرلری آراسینه قاتشوب یورمك ممکندر.

اتفاقیلرنڭ شویله جدیلری واخلاصلیلری واردرکه اتفاق خاطری اوچون اوزلرینه درلو ضررلر کیلسه‌ده صبر وتحمل ایدرلر. ملت حقنده هر تورلی فدائیلقلرنی اختیار ایدرلر. بونلر اون بیش یکرمی یللردن بیرلی (دین وملت) دییوب آه واه ایتوب درلو خدمات ملیه‌ده بولنغان افندیلردر.

آراده اتفاق پارتیه‌سینه اتفاقی بر تصادف ایله قاتشوب کیتکان کشیلرده واردر. بونلر اتفاقنڭ قدرینی کوب بلمسلر. بر کشیگه شخصی آچولرینی قایتارمق اوچون اتفاق جمعیتینڭ آبروینه ضرر کیلودن هیچ قورقماسلر.

قزانده بوکونلرده اتفاق حزبینڭ بر مجلسی اولدی. نظام بوینچه مجلسکه بر رئیس وکفیل لازمدر. رئیس افندی خصوصی بر آچووی اوچون اتفاقی اولان بر گازیته (موحارریر) ینی مجلسکه دعوت قیلدرمامش. بو برطرفنڭ عیبی. مجلسدن محروم محرر ایسه، اوّلده اتفاقنڭ برنچی طرفدارندن اولدیغی حالده مجلسکه چاقرلماغان آچووینی دشماننددن آلمق اوچون ایمدی اتفاقنڭ خلافینه توشدی. گازیته‌لرده اتفاق پارتیه‌سینڭ اشلرینی انتقاد ایدییور. اوزنچه حق دییوب بلوب درلو سوزلر (بیان) ایدییور. اتفاقنڭ خلافنده بولغان پارتیه ایله بلوك یاصامقچی اولیور. بوسی ایکنچی طرفنڭ عیبی. ایشته اتفاقیلر آراسنده اتفاقا بوندی اتفاقسزلقلرده چغادر. لکن بونڭ ایله اتفاق پارتیه‌سینڭ نیگزینه ضرر کیلمیدر. نیگز صالندی. کیرپچلری اولگرگانچی بنا ظاهرگه چقمی طورسه، طورور، اساس بوزلماس.

اتفاق حزبى وقتى ايله مغلوبده اوله باور. موقتا منفورده اوله بلور. لكن زمانيله ترقى اميدينى كيسماس. اتفاقيلر آراسنده كوب تجربه‌لى جدى آدملر واردر. اتفاقا اتفاقيلاشمش بعض نامردلرنك تدبيرسزلكلرى آنلره سرايت ايتمس.

قزان اتفاقيلرنده بويله اويغونسزلقنى ايشتمك ايله اطرافده اولان اتفاقيلر محزون اولمامالى.

قرق‌ملك اهاليسى اولان شهر قزاننك برايكى اعتبارسزنى تحمل ايدرلگى واردر. شارلاتمايانلر هر شهرده آرتغراقدر.

جدى اتفاقى

اصتاليپين‌نك بياناتى.

«نيويورق هرالد» گازيته سينك پتربورغده‌غى مخبرى ١۴ نچى سنتابرده مينيسترلر ساۋيتينك رئيسى اصتاليپين ايله كورشكان چاغنده اصتاليپين آكار اوشبو سوزلرنى سويلاگان: «پادشاه حضرتلرينك اشانچلى بركشيسى بولغانلغمدن مين حاضرده پادشاه حضرتلرىنك بربر آرتلى چغارغان فرمان عاليلرى هم ١٧ نچى اوكتابر مانيفيستى بوينچه، مملكت اچنده اليبرالنى اصلاحاتلر ياصارغه تمام قرار بيردم.

امّا بو اصلاحاتلرنى ياصاغانغه قدر حكومت اوزينك درجه‌سينك بيوكلگينى خلقغه آڭلاتوى، اوزينك موجوديتينى محافظه قيلوى هم مملكت اچنده‌گى ترتيبلرنى كامل اورنلاشدرب يتكروى لازمدر.

كيلاچك دوماغه اعضا بولاچاق كشيلرنك كوبراگى، چن وطن اوغللرى، مملكتنى سويوچى، چن اخلاصدن خلق فائده‌سينه طروشوب اش اشلاوچى كشيلر بولوينى مين بيك تليمن.

امّا آنلرنك قوّتنى اوزقوللرينه آلورغه‌غنه طروشوچى كشيلر بولوينى البته هيچ تلاميمن.

آنك اوچون آنلراوزلرينك صايلاوچيلرينه هيچده بولوى ممكن بولماغان نرسه‌لرنى وعده قيلالر. روسيه‌نك معيشتى اوچون كيرك بولغان نرسه‌لرنى قاراميلر.

ۋيبورغده‌گى ۋازژۋانيه‌غه قول قويغان، خلقنى فتنه‌چغاررغه چاقرغان كشيلر، اگر صود طرفندن عيبلى طابولسه‌لر ايكنچى مرتبه دوماغه صايلانا آلماسلر. اگر «حريت خلق» پارتياسى بو اختلال ۋازژۋانيه‌سن قبول ايتسه، آنلرنى رخصتلى (ليگالنى) پارتيا ديب حساب ايتوب بولميدر.

مين ياۋروپانك هميشه بزنك چن حالمزنى بلوب بتوره آلماغانلغينى سزگه سويلرگه مجبورمن. مال جهتندن بزنك هيچ بر قايغومز يوق. حاضرده بزنك داخودلرمز اسميته‌دن كوب آرتق. مملكتده نى قدر آچلق بولسه‌ده بزنك بويلچيت مملكتكه چغارغان ماللرمز اوزعمان يلغه قاراغانده كوب آرتق.

كازناچيستوامز چيتدن هيچ برقرضلر آلماينچه، اوزينك اوستينه لازم بورچلرن اداقيلورغه كوچى‌يته‌در. بوسنه نيژنى يارماركه‌سيده بويللرغه قدر هيچ كورلمگان روشده يخشى بولدى.

بزنك زاۋودلرمزغه بيرلگان زاكازلرنك، هم اسبيريگاتيللي كاسسه‌لرده‌غى زاپاس صوماللرنك كوبلگى روسيه مزنك باى ايكانلگينى بلگورته‌در».

اسلام عالمندن

ايرلرگه قاچو.

آفريكه‌ده صحراى كبير ديگان دالاده توارك اسملى مسلمانلر معيشت قيلمقده‌در. عربى گازيته‌لرنك يازووينه نظرا بو مسلمانلر عمل وعبادتكه آرتق اعتبار قيلماسه‌لرده نامحرم‌دن قاچواشلرينه بيك دقت قيلالر ايمش.

فساد زماندن مقدم بو قومنك خاتونلرى صاچلرينى قاپلاب يورسه‌لرده، يوزلرينى قاپلاب يورمه‌مشلر.

صوڭره فساد زمان سببلى علما خاتونلرغه قاچوب يوروب ايرلرگه كورنمه‌ونى معقول كورمشلر. برنيچه يوز خاتونلر قاچوب يورمشلر. قاچسه‌لرده كوزلرى آچق قالمش، ايرلر آنلرنك يوزلرينى كوره آلماسه‌لرده، آنلر ايرلرنى كوره آلمشلر صوڭره آراده بيك تقوا علما چغوب ايرلرگه‌ده قاچوب يورورگه فتوا ويرمشلر. حاضرده توراك مسلمانلرينك آوللرنده اورامده هيچ كم بر برسينك يوزينى كوره آلميدر. هركمنك فقط كوزلريگنه كورنوب طورمقده‌در. گويا هركم عمرى بوينچه ماسكه ايله يوريدر. لكن بو حال محكمه‌لرده حاكملر وشاهدلر اوچون بيك كوب لوڭغايسزلق قيلمقده ايمش.. ايرلرنى ده خاتونلرنى ده كوزلرندن گنه طانو مشكل اولديغندن توارگلر آراسنده زناده بيك شائع ايمش...

بعض ياشره‌ك علما: «ايرلرنى قاچودن قوتقاروكيره‌ك بو بيك مشقت. شريعتده بونك حقنده هيچ دليل يوق» ديوب سويله‌مكچى بولسه‌لرده، تقوا علما آغزلرينى ده آچورميلر ايمش. ياش علمانك بعضلرى تكفيرده قيلنمش. بعضلرينك آبرووى واعتبارلرينى توشرلمش.

بو علمانك ايرلرنى قاچورمق اوچون دليللرى ده يوق توگل. اوزلرنچه بردليلده ياصامشلر: علم اصولده معلوم اجماع ايله قياسدن عبارتدر. «شريعت كتابلرنده آيرم آچق بويورلماغان بولسه‌ده فساد زمان اوچون تقوا علما خاتونلرنى قاچروكيركلگينه اجماع قيلمشلر. فساد زمان مشترك اولديغندن خاتونلرغه قياسا ايرلرگه‌ده يوزلرينى قاپلاب قاچوب يورمك تيشلى» توارگلر مصرغه بيك يراق توگلدر. مصردن اوقوب قايتقان (فكر)لى علماسى بو خصوصده شريعت حكملرينك اصلينى بيان قيلماقچى بولسه‌لرده فهمسز علما، عوام گازيته‌سنده حق دليللر (بيان) قيلوب فتنه چغارورلر ديوب قورقالر ايمش (اشراط ساعت!)

بو قومنك اصلى تركلردن اولوب عربلر طرفندن توارك اسمى ويرلمشدر. لكن حاضرده ترك تلينى اونوتمشلر. بربرچه وعربچه‌دن قاتشقان برتل ايله سويله‌شورلر.

بوقوم طومبيكتو شهرلرينه قدر طارالوب بوتون صحراى كبيرنى باصمشدر. مهم شهرلرى طرابلس غرب ولايتندن محسوب غاطاوغدامس شهريدر. صحراده طوروچيلرى عموما بدوى وكوچبه‌در. ١۵ ميليون قدر اولدقلرى ظن قيلنمقده‌در. بارچه‌سى اهل اسلامدرلر.

تلانچيلر شهرى.

بونداى كوڭلسز اسم بر له، «دايلى نيۋس» اسملى گازيته‌نك لوندندن كيلگان بر مخبرى بزنك پتربورغ شهرن آطيدر.

روسيه‌گه چقغاچ آنك پتربورغده‌گى كشيلرنك كيوم صالوملرينه ايسى كيتكان. «بونده‌غى اورته درجه‌ده‌گى خلقلر بتونلاى قرولوب بتكان ايسكى كيوملر بلن يوريلر ايكان، اول ايندى يارلى فقير صنفلرنك حالن سويلارگه‌ده يوق بتونلاى تتولب بتكان، هيچ برسن برسندن آيورا آلماسسك» دى ايكان.

آنك اوستينه بو مخبر، هرتورلى اوبشستوالر فائده‌سينه آقچه جيارغه ديب قويلغان كروشكه‌لرنك كوبلگينه هم چيركاولر آلدنده آچقدن آچقغه تلانچيلك ايتوب يوررگه رخصت بولوينه بيك عجبلانگان.

حتى ايرنماينچه نيۋسكى اورامه‌غى ونيكلايفسكى ۋاكزالده‌غى هم بوندن غيرى يرلرده‌گى اعانه كروشكه‌لرن صاناب چقغان. بوكروشكه‌لرنك پوچطه ياشچيكلرينه قاراغانده اون اولوش آرتق ايكانلگن كوروب حيرانغه قالغان.

«بونينداى ياڭا سيستيمده كشيلسز تلانچيلك» دى ايكان. نهايت آنى «پتربورغده گينيراللرنك تيليغراف باغانالرندن ده كوبرك بولوى» بيگرك عجبكه قالدرغان. بو مخبر اوشبو اشلردن، روسيه‌ده مدنيتنك اول قدر طارالوب يتمگانلگن استدلال قيله ايكان.

پتربورغ شهرى حقنده چيتدن كيلگان كشيلر شول سوزنى أيتكاچ، اطرافده‌غى باشقه شهرلرمزگه نى قالدى؟

حميت مليه

اوشبو عنوان ايله ارشاد گازيته‌سى اوزون بربند يازوب ترك وتاتار ملتندن شكايت ايديور:

«بز مسلمانلر بيك عجيب خلقمز! هيچ بر وقتده سوزمز فعلمزگه دعوامز شأنمزگه موافق چقميدر. شونك اوچون ديمك ممكندركه بز اش آدمى توگل، بلكه فقط سوز وگب، لاف وگذاف آدميمز. سوز نگده معناسزلرينك هوسكاريمز. اگرده هيچ اش قيلمامق شرطى ايله بر سويله‌شولقردى جمعيتى اولسه، بوتون دنيا مسلمانلرى اول جمعيتكه چلين بولور ايديلر. اگرده بو جمعيت بر مجلسده براش قيلماقچى بولا باشلاسه، اول مجلسكه هيچ كم قدم قويماس ايدى.

بزنك مسلمانچيلقمزده شول درجه‌ده گنه‌در. يعنى مسلمانلقمزنى ده تلده گنه بيك اعتبار قيلامز. عمل بابلرينه كرگاچده هر برمزده عمومى كيمچيلكدر.

اگرده بز دينمزنك احكامينه كامل رعايه وانقياد قيلسه ايدك، آرامزده كشى اولتروچيلر، اوغريلر، خائنلر، سرخوشلر، ادبسزلر، يالغان شاهدلر، بى وفالر دخى بلميم نيندى فاسق بدبختلر هيچ بولماس ايدى. حاضرده عقللى مسلمانلردن ملت، ملت، همت، همت، مكتب، مدرسه، گازيته، جريده ديوب سويله‌مه‌گان كشى هيچ يوقدر. بو خصوصلرده اوزون اوزون نطقلر سويله‌ينلرده چوقدر. لكن ملت اوچون، مكتب اوچون يابر گازيته اوچون آزغنه بر ياردم قيلوكيره‌ك بولديمى؟ شول ساعت بو ملتپرورلرمز چيتكه طايمقده‌درلر. اش آقچه وكسه‌گه باروب تره‌لسه، ملتپرورلك مدنيلك بوش بوغازلق ايله شارلاتانلقدن عبارت بولوب قالمقده‌در.

تركيچه گازيته‌لر نشر قيلنا باشلاغاندن بيرلى روسيه مسلمانلريك درجه‌سى بيگره‌ك ده معلوم اولدى. (۵)

كافكازده اوّلده‌ده برنيچه گازيته چغوب قارامش ايدى. هيچ برسى بريل قدرده دوام ايته آلماديلر. بيك تيز طوقتاديلر. چونكه آلوچى بيك آز اولديغندن آلوب بارو ممكن اولمادى.

اوتكان يلدن بيرلى باكو شهرنده تركيچه ايكى گازيته چقمقده درگه برى (حيات) ايكنچيسى (ارشاد) در.

حيات يل يارم قدر چداى آخرده بولدرا آلمادى. بو كونلرده طوقتامغه مجبور اولدى. بو گازيته‌نك ناشرى محترم ميليونير حاجى زين‌العابدين تقييف جنابلرى ايدى. بو محترم حاجى حيات گازيته‌سينى طاراتوب ملتنك كوزينى آچمق اوچون آلتمش‌ملك صوم آقچه صرف ايتدى. وبو آقچه شول كوينچه حيات خرجاتينه صرف قيلنوب غائب اولدى. كيرى قايتمادى.

ايمدى ارشاد گازيته‌سى‌ده حيات يولى بوينچه (يوق، ممات يولى بوينچه) كيتمه‌گه مجبور بولمى حالى يوقدر.

اويلاب قاراگز، اوشبو ارشاد گازيته‌سينك هر نومرى اوچون يوزاون صوم آقچه صرف قيلنادر اداره ومطبعه‌سنده جمعا هركون آلتمش كشى اشلب طورادر.

ارشادنك جمعا (١٦١٢) آلوچيسى واردر. هربرى (٦) صوم (۵٠) تيندن جمعى (١٠٦٠۵) صوم آقچه جيلادور.

بوقدر آقچه گازيته‌نك يللق داخوديدر. اما خرجاتى ايسه، هريلده قرق‌ملك مقدارنده‌در. مطبعه‌سى اوچون اوتوزملك صوم صرف قيلنمشدر.

مسلمانلر انصاف ايتمه‌لى. اگرده آلوچيسى آرتماسه، ارشادده حيات كبى تيزكوندن دارالفنادن دارالبقاغه تشريف بويوراچقدر والسلام.»

يولدز

ايشته ناشرلرى ميليونيرلر اولان كافكاز گازيته‌لرينك حالى اوشبودر.

لكن قزان طرفلرنده‌غى مسلمانلرنك افتخار ايتمه‌گه حقلرى واردركه گازيته‌لرينك ناشرلرى ميليونير اولماسه‌لرده، هر گازيته دوام ايتمك اجتهادنده‌در. هفته‌لك گازيته محررلرى گازيته‌لرينى هفته‌ده ايكى اوچ مرتبه نشر ايتمگه چالشورلر. هيچ برسى دارالبقاغه كوچه‌رگه حاضرله‌نگان كبى كورنميدر.

معلوم توگلدركه بو دوام وثبات آلوچيلرنك همتندنميدر ياكه گازيته ناشرلرينك غيرتندنميدر؟

گازیته‌لردن

«ترجمان» غزیته‌سی ١٠٢ نجی نومرنده «فوری سوز ایله اولماز، بر آزده عمل لازم» سرلوحه‌سی ایله شول سوزلرنی یازادر: «غزته‌لرمز کوب، هر کون هر طرفدن خبرلر کیتوره‌لر. مسلمانلرنڭ برلگی، شورای امتنڭ قرارلری هر طرفقه ایشوتلوب شادلانمقده‌لردر.

بیك اعلی، شولای بولسه‌ بر نیچه ولایتلرده هیچ آشلق اولمایوب آچلق حکم ایتکانلگی، کافکازیه‌ده ارمن صوغشلرندن یوزلرچه یتیم ویتیمه، ایرسز قالمش مسلمه ویاره‌لنمش عاجزلنمش مسلمانلرنڭ آچقده قالدقلری‌دخی هر کمگه معلوم اولمشدر. چونکه غزته‌لر هر نسخه‌لرنده خبر بیره‌لر.

اگر اتفاق اسلام چن وشادلقده اخلاصدن بولسه آچلارغه وعاجز قالغانلرغه قدر الحال معاونت ویاردم ایرشدیرمك چاره‌سینی قارارغه کیرك.

قریم، سیبریا، قرغز دالاسی وترکستان مسلمانلری، اچکی روسیه‌نڭ آچ مسلمانلرینه وکافکازیه‌نڭ قانلی یاره‌لی یتیملرینه عمل ایله‌ده قرداشلك وشفقت کورساتورگه بورچلیدرلر. اخوت اسلامیه‌نی جمله‌مزگه تدریس ومعلوم ایتکان علمای کرام بو امور حمیتپرورانه‌ده فعلا پك زور ایش کورساته آلورلر. وامید ایده‌مزکه ملت خواجه‌لری اولدقلرینی میدانغه قویارلر.

تیزدن مبارك رمضان آیی کله‌چك. اشبو ماه معتبرنڭ آخرنده جمله‌مز برر «فطره» بیره‌چکمز. بو یل بو آینڭ باشلرنده دخی برر فطره مقدارنده اعانه بیرسه‌ك آقچه‌مز بته‌رمی؟ ثوابی دها آز اولورمی؟

آقچه‌مز بتمز، ثوابی ایسه پك زور وظاهر، فائده‌سی نجاتمزنی موجب بولور.

بیورك قرداشلر؛ - ملت اشیدر بو، بو یل ایکیشه‌ر فطره بیریك. هر محله‌نڭ امام افندیسی بلا زحمت بونلرنی جمع ایده بیلور. قاضی آخوند، شیخ ومدرس افندیلرمز بوخصوصده دعالرینی بیرسه‌لر، هیچ زحمتسز بیوك آقچه‌لر جمع اولنور.

ترکستان قرغز قزاق سیبیریا وقریم مسلمانلرینڭ مقداری سکز میلیون جاندر. اونار کاپیك برر «فطره» مقداری احسان بیورسه‌لر، سکز یوز بیڭ صوم اولور!

ای غیرت، ای حمیت، سزلر حرکتکه کیلسه‌گز نیلر بولماز؟

شولای ایتوب محله محله، قریه بقریه هر بر امام افندیلرنڭ جمع ایتکان اعانه‌لرنڭ بر نصفی کافکاز یتیم ومجروحلرینه وقالغان نصفی ژولغه ولایتلرینڭ آچلرینه کوندرلمك اوچون غزته اداره‌لرینه یبه‌رلسه، کمال شکران ایله قبول ایدرلر واعلانلرینی درج ایدوب اورنلرینه کوندریرلر.

قریمدن ایدیله‌جك بو اعانه‌لرنڭ قبولینه ترجمان اداره‌سی دائم آچیقدر.»

واقعا «ترجمان» نڭ بو فکری بیك طوغریدر. بر آشکه بتون جماعت شروع قیلسه، اول اش البته برکتلی بولور. «ترجمان» بو سوزلری ایله ترکستان قریم وسیبریالیلرغه‌غنه خطاب قیلغان بولسه‌ده، بزنڭ ژولغه بویی مسلمانلرندن، آچلقدن ضرر کورماگان کشیلرگه‌ده بو سوزگه اعتبار ایتمك لازمدر.

هر امام اوزینڭ محله خلقندن اون تیین یکرمی تیین جیبوب بیه‌رسه بیك زور صومالر حاصل بولور. هم بیك کوب یاردمده بولور. قلبنده حمیت نوری بولغان کشیلرنڭ هر بریسی بو اشکه اعتبار قیلسه کیرك.

ارشاد گازیته‌سنده (ع. صور.) افندی ترکی گازیته‌لرنڭ محررلرینی مؤاخذه ایدیور: «ترکیچه یازمغه مقتدر اولان بالالرده قارتلرده گازیته یازمغه طوتندیلر.

بونلرنڭ هر بری گازیته‌لرینی بیوروکراتیه، دوما، اولترو، طالاو واقعه‌لری ایله گنه طولدرالر. هر بر سی روس گازیته‌لرندن گوچروب برر باش مقاله‌ده یازغان بولا. ظن قیلورسڭکه مسلمانلرنڭ بونلردن باشقه هیچ بر احتیاجی یوقدر. حال بوکه مسلمانلر علم وفن جهتنده‌ده هنر وصنائع جهتنده‌ده وسائر معیشت امورنده‌ده روسیه‌نڭ باشقه قوملرندن بیك توبه‌ن درجه‌ده درلر. بوخصوصلرده‌ده هر گازیته‌ده بر مقدار یازمق لازم ایدی.

روس قومینڭ پارتینی گازیته‌لرینه تقلید قیلوب باشقه کیره‌کلرمزنی اونوتمامالی ایدی. طالاو واقعه‌لرینی نقل قیلابلمك محررلك توگل، بلکه فقط خرونیکرلکدر. خرونیکه گازیته توگل، بلکه گازیته‌نڭ ایك اعتبارسز بر فصلیدر.

یاکفا محررلر بونی بلمك کیره‌ك ایمدی تمام محرر بولوب یتدك دیوب یاکلشا کورمه‌سونلر.

خیر بعض گازیته‌لر برمهم اشنی قولغه آلدیلر. بر آولنڭ یا بر شهرنڭ معتبر اینه بیت چغارالر. لقبلرده احتراع قیلغالیلر. بو اشنی اوّلده آوللرده اشسز کوشسز یاتا طورغان صوقر صوفیلر اشلی طورغان ایدی. بوده عمومگه منفعتلی بر وظیفه ایسه، دوام ایده ویرسونلر.» دیور.

— بوکا نی جواب ویره‌لم؟

یولدز محررلرندن تیمر بای آغانڭده بوخصوصده بر مکتوبی وار ایدی. لکن جوابی مشکل اولدیغندن یولدزغه درج قیلنمامش ایدی.

خارجی خبرلر.

یاکفا مملکت اسلامیه

آؤستر الیه قطعه‌سی ایله جاوا جزیره‌سی آراسنده (تیمور) اسمنده بر جزیره واردرکه اهالیسی بر میلیوندن زیاده اوله‌رق عموما اهل اسلامدرلر. بو جزیره اوّلده پارتوگالیه ایله گاللاندیه تصرفنده ایدی. شویله ایسه‌ده، اوزینڭ بر مسلمان خانی (راجه‌سی) وار ایدی. ١٢ سنه مقدم ترکیه عسکریلرندن محمد اسملی چاوش یعنی اونتر آفیتسر درجه‌سنده بر صالدات، عربستاندن حاجیلرینه ایه‌روب مذکور جزیره‌گه باروب چقمش. اتفاقی بایوب کوب اعتبارغه کروب خانڭ قزینی آلمش. بیش آلتی سنه مقدم خان وفات بولغاندن محمد افندی اوزی خان بولمش. خان اولدقدن صوڭره مملکتنده عسکرلرینی ترکیه ترتیبنچه اصلاح قیلورغه کرشمش. عسکر مکمل اولدقدن صوڭره پارتوگالیه مأمورلرینی‌ده گاللاندیه مأمورلرینی‌ده قووب بیبه‌رمش. بو خصوصده ترکیه‌نڭ جاواده‌غی ایلچیسی (راسم بك)نڭ یاردمی اولدیغی ویاشرن روشده ترکیه طرفندن قوراللر ویرلدیکی‌ده گمان قیلنادر. هر نه ایسه، حاضرده (تیمور) جزیره‌سی هیچ کمگه تابع توگل مستقل بر مملکت اسلامیه‌در. اوشبو تدبیری اوچون اولمق کیره‌ککه گاللاندیه حکومتی ترکیه‌گه ایلچیسی راسم بکنی باتاویه شهرندن آلوینی اوتنمش.

حاضرده راسم بك استانبولغه قایتمشدر.

هندستان.

پیتربورغ گازیته‌سینڭ یازووینه قاراغانده هندستان اهالیسنده آنگلیه خلافینه حرکت همان دوام ایتمکده‌در. هر طرفده آنگلیه‌گه قارشی طورمق اوچون یاشرن عسکر حاضرله‌نمکده‌در. بو عسکر ایللی مڭ گه طولدقدن صوڭره بر کونده هر یرده فتنه چغاروب آنگیلچانلرنی قروب بتروب (گانغ) یلغاسینه باطرونی فرض قیلالار ایمش. بو حرکتده مجوسیلرده مسلمانلرده براتفاق ایله اش یورتمکده ایمشلر.

◆◆ هندستان مسلمانلرندن علوم دنیاویه تحصیل قیلمق اوچون بوسنه (٥٣) شاکرد یاپونیه‌غه کیتمشدر. هندستانده (وکیل) اسمنده اوردو تلنده چقا طورغان گازیته اداره‌سی ایکی یوزمڭ روپیه قدر آقچه جیبوب حج تیمر یولی مصارفینه یوللامشدر.

آمیریکه.

آمیریکه‌ده آتلانت شهرنده قارا نیگرلر آنگلیچانلرنڭ ایکی آق قزلرینی کوچله‌ب تعذیب قیلمشلر ایکان. آنگلیچانلر قوتوروب بیك کوب نیگر خلقینی قروب هلاك ایتمشلر. ملطقلر صاتا طورغان دکانلر بر کون اچنده (٣٢) مڭ قدر تورلی قوراللر صاتمشلر.

فرانسیه.

فرانسیه‌ده طولون شهرنده برروس قزینی طوتمشلر. بو قزنڭ یاننده بربومبا طابمشلر. قز اوزینڭ کم ایکانینی ئه‌یتمیدر. مقصودی بر زور کشینی اولترمك اولدیغی یاشرمیدر.

آمیریکه.

نیورك شهرنده شاف اسملی بانکیرگه پوچته ایله کیلگان بر شبهه‌لی تویون آچوب قارالدقده اچندن بر بومبا چقمشدر. بو بانکیر روسیه حکومتینه بورچ بیروب طورغانی اوچون آنارخیست روسلر طرفندن آچوایله بوتویون آنڭ اسمینه یوللاندیغی گمان قیلنادر.

ایران رپیرسیه.

ایرانده ملت مجلسینه اعضالر صایلاو باشلاندی. پادشاه نسلندن صایلانغان اعضالرنی شاه حضرتلری تصدیق قیلدی. ایمدی بو کونلرده علمادن، سوداگارلردن، هنرمندلردن صایلاناچقدر. صایلاو باشلانغاندن بیرلی ایران خلقنده طنچلق کورینه‌در. صایلاناچق کشیلر حقنده مدحنامه‌لر طاراتوب آگیتاتسیه یاصارغه‌ده رخصت ویرلمشدر. طهران شهری مدحیه ودلالت کاغدلری ایله طولمشدر.

گیرمانیه وترکیه.

تریبون گازیته‌سندن نقل قیلنوب یازلووینه قاراغانده حاضرده ماکیدونیه مسئله‌سنده گیرمانیه ترکیه‌نی بیك آچق صورتده یاقلامقده‌در. چونکه گیرمانیه فرضنچه ترکیه‌نڭ ضعیفله‌نمکلگی یاؤروپانڭ سیاستینڭ بیك قاتی اوزگارووینه سبب اوله‌چقدر. قوّتله‌نمکلگی ایسه، گیرمانیه اوچون هر جهتدن مطلوبدر.

شبهه یوقدرکه ترکیه‌نڭ بعض ولایتلرینی گیرمانیه اوزی آلورغه قزغو احتمالی اولسه‌ده، مطلقا باشقه کشیگه آلدرماياچقدر.

ایتالیه.

٨ نچی سینته‌برنی بوتون ایتالیه خلقی زور بایرام ایتوب شادلق ایله اوتکارمکده‌در. چونکه ایتالیه مملکتی‌دین باشلقلری اولان (پاپا) حکومتندن (١٨٧٠) نچی سنه‌ده اوشبو کونده خلاص اولدیلر. دین علماسینڭ ظالمانه اداره‌سندن قوتلونی خاطرله‌مك اوچون هر یلده (٨) نچی سینته‌برده بایرام ایتمك عادت بولوب کیتمشدر.

بوسنه بو بایرام سببلی جیلغان خلق روسیه‌ده‌گی نظامسزلقلردن شکایت قیلوب کوب شهرلرده زور میتینغلر یاصامشلر. مشهور مملکتلرنڭ حکومتلرینه بوخصوصده بر تدبیر قیلو ایله تیلیگراملر ویرمشلر.

ترکیه وبلغاریه

ترکیه‌نڭ عسکری وزیری ماکیدونیه‌نڭ ماناستیر، اسکوب ولایتلرندن هم سیره‌ش وکوپرول دائره‌لرندن (٦٤) باتالیون یعنی (٣٢) پولك زاپاسنی (ردیف) عسکرینی جیبارغه امر قیلمشدر. بو عسکرلر تیزدن بلغاریه چیگینه قویلاچقدر. استانبولده وباشقه شهرلرده بیك قزولق ایله عسکر اوچون کییملر حاضرله‌نمکده‌در. بو خبرنی شرح وتفسیر قیلاسی یوقدر. البته ترکیه بلغاریه‌نی بیك الوغ بر اش ایلا تکلیف قیلاچقدر. یاصوغش باشلانور. یاکه بلغاریه ترکیه‌نڭ تکلیفینی قبول ایتوگه مجبور اولور.

گیرمانیه

گیرمانیه عسکرینی، قورالرینی وکویمه‌لرینی آرتدرمق ایله بوتون دنیاده برنچی دولت بولو فرض قیلادر. لکن خلقنده عسکر تربیه‌سینه وصوغشلرغه خلاف بولغان گروه همان آرتمقده ایمش. گازیته‌لری، نی‌قدر گیرمانیه‌نڭ قوّتلی بولوی کیرکلگینی اثبات قیلوب شغلله‌نسه‌ده، اخلاق انسانیه بوینچه عدالت وطنچلق ایله معیشت قیلونی سوبوچیلر گیرمانیه‌ده همان آرتمقده‌در.

گیرمانیه‌نڭ خارجده دشمانی یته‌رلك ایدی. ایمدی اچنده‌ده چووالا باشلامشلر.

بوزمانده گیرمانیه ایڭ قوّتلی دولتلر آراسینه کرمش ایدی.

هر کمالنڭ بر زوالی اولمقلغی آنڭ باشینه‌ده یته‌چکدر.

بعض دولتلرگه اچدن‌ده طشدن‌ده زوال کیله‌در. یاؤروپا دولتلری آزیه وآفریکه‌ده‌گی ضعیف دولت وقبیله‌لرنی زنجرلاب قول ایته‌رگه حاضرله‌نگان زمانده اهالیسنده (آنتیمیلیتاریزم یعنی صوغش وعسکرگه خلافلق فکری طارالا باشلاوی ضعیف قوملرنی قوللق بلاسندن قوتقاراچقدر.

داخلی خبرلر

سیاسی اولتروچیلر

باش وزیر اصطولیپین پیتربورغده قیشلق سرایده طورادر. موسکۋاده چغا طورغان (شفق) اسملی گازیته‌نك خبرینه قاراغانده باش وزیرنك بولمه‌سنده اوشبو سوزلر یازلغان برخط طابلمشدر: «بز بارمز اون سیگز کشی ایدك. آرامزدن برقز (کونوپله‌نیکۋا) عسکری حکم بوینچه اولترلدی. ایکنچی برمز تریپوف دییوب بلوب گینیرال کوزلوفنی اولترگانی اوچون حکم آستنده‌در. اوچمز آپتیکارسکی اوستروفده یعنی باش وزیرنك جانینه قصد قیلنغان‌ییرده هلاك اولدی. ینه (١٣) کشی سلامتلرمز.»

بونیندی عجیب حاللر.

●● پالتاۋا گوبیرناتورینك امری‌بوینچه کریمینچوك شهره عمومی اورنلرده‌خولیگان وقاراگروه‌کلمه‌لرینی استعمال‌قیلو منع‌قیلنمش.

بوسوزلر ایله‌عیبله‌نگان کشی زندانغه یابلاچقدر.

بوتدبیر خولیگانلرنك عمل وحرکاتینی معقول کورو توگل‌می؟

●●«حریت‌خلق» پارتیه‌سینه اسیزد یاصارغه رخصت بیرلمگه‌نلگی موندن مقدم یازلغان‌ایدی. حاضرده‌ایسه بونلر فینلاندیه‌گه چغوب گیلسینغفورس‌شهرینه جیولالر ایکان. جیونلری ٢٤ و ٢٥ نچی سینتابرلرده.

●●ایسکی دومانك رئیسی مورومسفقه آدرس کیتروچی آنگلیه‌نك دیپوطاطلرن قارشی‌آلور اوچون‌پیتربورغنك دۋاریانسکی صابرانیاسینك زالن صوراغانلر ایکانده پیتربورغ گوبیرناسنده‌غی دۋەریانلرنك پریدۋادیتیلی زالنی بیرورگه‌راضی‌بولماغان.

●●پتربورغ گازیته‌لرندن بعضلری، بیك اشانچلی ییرلردن ایشتدك، کیلاچك دوماغه صایلاولرنی اوکتابر باشلرنده اعلان ایته چکلر دیوب یازالر.

●●غاصودارستۋیننی بانکه‌نك ١٩٠٥ نچی‌یلغی حسابی‌قارالوب تمام باصولوب چقغان.

بانکه‌نك ١٩٠٥ نچی یلده بارآباروتی ١٢٥،٨٠٠،٣٣٨،٧٤ صوم بولغان. ایتکان صاف فائده‌سی ١٨،١٧٨،٩٥٥ صوم‌ایکان. ١٩٠٤ نچی یلغه قاراغانده آلتی میلیون‌صوم آرتق.

●●روسکی اوبشستۋانك باطومغه بارورغه دیب‌تونله‌برله‌یولغه‌چغوب کیتکان «گیورگی» اسملی پاراخودنده‌قوراللی یکرمی‌بش کشی، کاپیتاننی‌اوترەمز دییوب‌قورقتوب پاراخودن توقتاتدرغانلرده پوچطه‌نی هم‌اون‌آلتی ملك تنکه آقچه‌نی آلوب اوچنچی کلاس خلقی ایله‌پارخودنك کامانداسن اوچنچی کلاسقه قووب کرتوب اوزلری ایشکنی قابلاب آلغانلر. برنچی‌کلاسده‌غی یولچیلر برآز قارشی تورمقچی بولوب قاراسالرده، طالاوچیلر، اوزلرینك‌قوللرینه اسیرایتوب توشرگان ایکی پاموشچیك کاپیتان برله دورت ماتروسنی اوترەمز دیب‌قورقتقانلر. صوڭره پاراخود یانینه تاقفان اشلوپکه‌نی توشوروب، ئلیگی دورت ماتروس بیله کاپیتان پاموشنیکلرن اوزلری برله برگه آلوب چغوب یوغالغانلر.

●● صاراتوف گوبیرناسی بالاشوف‌اویازنده کنازغالیتسین‌نك ایمینیه‌سنده‌گی‌برصارایغه اوط تورتوب یاندرغانلر. شول اوطده ٦٢٩ باش صارقلری یانوب هلاك بولغان.

●● گراف‌ۋارنسوف‌داشکوف‌پاۋلوگرادده‌غی اوزینك کانتورینه، شول طرفده‌غی اوتوز ایکی ملك دیساتینه ییرن، اوزنده کرەستیان بولوب تورغان خلقغه دیساتینه‌سینی ٢٠٠ صومدن صاتارغه قوشقان. اما صاتقانده‌ده هربر ایر کشیگه دورت دیساتینه‌گنه بیرورگه امر ایتکان.

●● گینیرال تریپفنك اوزی اولگاندن صوڭ میراثقه هیچ برنرسه‌سیده قالماغان ایمش. اوز ایسانلگنده اوز صوماسندن صاقچیلر یاللاب یورتکان، حتی موندن بریل مقدم، تفتیش اشلرن یخشیلاب اویرانوب قایتور اوچون لوندون برله پاریژغه‌ده اوز حسابندن ایکی کشی یبارگان ایمش.

●● کازناچیستۋا دیپارتامینتینك یاصاغان حسابنده خزینه‌گه طالاولردن کیلگان ضررنك بر میلیونده اوچ یوز ملك صوم ایکانلگی معلوم بولغان.

●● بیندیر شهرینك گارادسکوی غالاۋاسی (اوّلده ایسپراونیك پاموشچیگی بولوب تورغان کشی) اون ملك صوم شهر آقچه‌سن آلوب قاچقان. اوزی ٦٧ یاشارلك بر قارت کشی ایمش.

●● ١٧ نچی سینتابرده کیچ سیۋاستوپولده میشچانسکی اوپراۋاغه برنچه نامعلوم کشیلر کروب بتون پاسپورط بلانکالرینی هم کازوننی پیچاتنی آلوب چغوب کیتکانلر.

●● صاراتوفده‌غی «حریت خلق» پارتیاسینك «کامل اختیارلی دوما تیز کوندن جیولسون» دیگان مفهومده باصدرغان ٢٥ ملك دانه خلقغه مراجعتن پالیتسه کانفیسکاوات ایتکان. شولایده بولسه، پالیتسه‌جیغانچی‌بیك‌کوبسینی تاراتوب اولگورگانلر ایکان.

اطراف خبرلری

برامام یوغالغان

قزان گوبیرناسی لایش‌اویازی‌پەرەو اسملی آولغه، یاکا محله آیوروب عبدالقیوم خنفیه اوغلی نامنده‌برشاگردنی‌امام‌ایتوب‌قویمقچی بولغانلر، مسجدنی صالدروب تمام ایتونی اوزینه شرط قیلغانلر ایکان. آقچه جیوب آغاچلر آلوب مسجدنك نیگزینی قوروب صالاباشلاغاچ مذکور امام بولاچاق یکت یوغالغان. اوچ آیدن بیرلی هیچ قایده ایکانلگینی بلمیلر ایکان. مسجدلری باشلانغان کوینچه تارالوب یاطمقده ایکان. ایتولرینه قاراغانده مسجد اوچون ایکی ملك یارم‌صوم اعانه‌ده جیولغان بولغان. اول آقچه‌لرینك‌ده قایده کیتکانلگی هیچ معلوم توگل. باشقه کشینی امام ایتوب‌قویمقچی بولسه‌لرده‌اما مسجدنی صالوب تمام ایتارگه‌هیچ‌برآقچه‌لری یوق.

قزان خبرلری.

کتبخانهٔ اسلامیه.

شهر صوماسندن مسلمانلرغه مخصوص ایتوب آچلمش کتبخانهٔ اسلامیه اداره‌سینه کیل‌چك ١٩٠٧ نچی سنه اوچون (١٣٠٠) صوم مقداری آقچه صرف ایدله‌چکدر.

کیل‌چك سنه‌ده مشهور روسچه عربچه جریده‌لردن باشقه هربر ترکی گازیته‌لرده آلناچقدر.

دخی ترکیچه وروسچه ادبی وفنی کوب کتابلر آلناچقدر.

بوکتبخانه‌نك اوّلگی سنه‌سی اوچون فقط (٥٩٠) صوم آقچه تعیین ایدلمش.

●● بوکونلرده قزاننك‌اویازدنی زیمسکی صابرانیه‌سینه، ملاعبدالله‌آپانای، زیمستواده مسلمانلدن هیچ بر غلاصنی یوق. شونلقدن اعضا صایلاغانده زیمسکی صابرانیه؛ مسلمانلردنده اوزلرینك مقدارلری برله متناسب غلاصنی تعیین قیلدررغه اجتهاد ایتسه ایدی.

ینه‌ده، مسلمان مکتبلرنده مسلمانچه غنه اوقوتلسه‌ده عمومی فنلر اوقلغانلقدن، زیمستوا بونلرنکده مصارفلرینه یاردم قیلسه ایدی.

هم مسلمانلرنك اوشبو مقصودلرینی حمایه ایدار اوچون صابرانیه‌غه کروب سویلارگه میکا اختیار بیرلسه ایدی. دیب پراشینه بیرگان ایکان.

کیچه‌گی کونده اویازنی زیمسکی اوپراوادن شوشندای برجواب کیلگان:

١) زیمستوا صایلاو قاعده‌لرینی اصلاح ایدلگانگه قدر، حاضرگه‌سز ایتکان طریق برله هرقومنك عددی‌ایله‌متناسب اعضاصایلاتو ممکن توگل.

٢) مکتبلرگه‌اعانه‌قیلو حقنده‌غی‌سوآلگزنی صابرانیانك کیل‌چك عمومی مجلسینه تقدیم ایدله‌چکدر.

٣) اوز فائده‌لرگزنی حمایه قیلو اوچون مجلسکه کروب سویلارگه حقگز باردر. فقط سزنك جماعت طرفندن وکیل قیلنوگز شرطدر. وکالت ایله کلسه‌گز مجلس آچیلغانده رئیسکه عرض ایدلور.

●● تیخۋینسکی‌هم‌فوکسوۋسکی اورامنلرده‌غی یورط خوجه‌لری شول ایکی اورامدن صویوللری یبارونی صوراب شهر اداره‌سینه عریضه بیرو اوچون امضالر جیوب یورمکده‌لر ایکان. بیك‌تیوش اشدر.

ممکن بولغان ییرده اوزحقن کشیگه یبارو همتسزلکدر. اوط چققان وقتلرده بوطرفلرده صوسزلقدن خلق تمام عاجز بولمقده وشونلقدن نی‌قدریورطلر برطوطاشدن یانوب خراب بولمقده‌در.

اصلده بزنك‌بولاقنك‌بیرگی‌یاغی‌اوزی فائده‌لی‌واسطه‌ءمعاشلرنك کوبسندن‌محرومدر. بزنك بوطرفلرده نه قاراڭغولقدن سورتونب‌یغلماسلق فنارلربار، نه‌برهوایخشیلا تورلق باقچه‌لربار. بولاقنك یوقاری یاغنده براوراماده اوتوزدن آرتق ایلیکتریك فانارلری‌بولدیغی‌حالده، قزاننك‌یارطیسندن عبارت‌دیب ایتورلك بزنك طرفده فقط بش دانه فانار بار.

آنك اوستینه برطرفدن بولاق صاصیسی ایکنچی طرفدن ایکی‌بسته آراسینه توگوله تورغان نجاست وتیرس صاصیلری همه‌سی بزنك اوستمزده‌در. جاینك جوشره‌ك هوالی کونلرنده، طن‌آلا آلماسلق درجه‌ده صاصی ایسلر بتون بولاقنك بوطرفن قابلاب‌آلادر.

غلاصنی‌بولغان افندیلر اورنی کیلگانده بونلرغه‌دقت ایتسه‌لربیك یخشی بولغان‌بولورایدی‌ده بیت، نی اشلامك کیرك....

●●سنتابر ٢٦ نده سه‌شنبه‌کون کیچ‌ساعت ٨ ده پریکازچیکلر صایوزی چلینلری‌نك اوبشی صابرانیه‌لری بولاچاقدر. کازانسکی اورامده بیرغمان یورتنده، صایوزنك‌باکافاتیرنده.

مدرسهٔ مرجانیه

بوسنه بعض‌موانع‌سببلی‌مدرسه‌مرجانیه سکز صنفلی (٢صنف ابتدائی ٣صنف رشدی برصنف اعدادی وبر عالی) اولوب توبانده ذکرایدله‌چك شرائط وقانون‌غه راضی اولمش طلبه‌نی قبول ایدله‌در:

شرائط:

١) طلبه‌نك تذکره‌سی (پاسپورطی) اولمالی.

٢) مدرسه‌یه کیله‌ش‌طلبه‌،مدرسه مدیری‌برهان‌الدین المرجانی حضرتلرینی کورمالی.

٣) عند الاطباساری‌عدایدولگان امراضدن سلامت اولمالی.

٤) هیئت طرفندن امتحان ایله تیوش صنفنه الحاق ایدلونی قبول ایتمالی.

٥) داخلی کامیسیه نك قرارینه اطاعتنی لازم بلمالی.

(داخلی کامیسیه مدرسلرهیئتی ایله‌طلبه‌دن منتخب اولان ذاتلردن عبارتدر).

قانون

١) بالایدی‌یاشدن‌کیم‌اولسه مکتبکه قبول ایدلمس.

٢) اوقی‌تورغان‌شاکردلر چیتدن کیلگان‌بولماسه آنلرنی مکتب ومدرسه‌ده قونوغه رخصت ایدلمس.

٣) درس صباح سکزیارمده باشلانور.

٤) شاکردلر هیچ بروقت درسدن تخلف ایتمازلر اگرایتسه‌لر جزاغه مستحق اولورلر.

٥) امتحان ویرماینچه چقغان‌شاکردلر سنه‌مستقبله‌ده صنفنده قالورلر.

٦) آش وچای تیوشلی وقتلرنده اولوب درس ونماز وقتلرنده (آذان اوقولوب جامعده جماعت‌نمازنی ادا ایدلگان‌زمانده) بولماز.

٧) ابتدائیه ورشدیه شاکردلری درسلری تمام اولغاچ برساعت قدر اعدادیه وعالیه شاکردلری اویله برله ایکندی آراسنده استراحت‌ایچون‌بررساعت‌مقداری چغوب یوررگه اختیارلی اولور.

٨) نمازنی‌شرعا ادا ایتمك تیوش بولغان شاکردلر هرقایوسی بش وقت نمازنی اوتارلار. وبیوکلری مسجد جماعتیته دوام ایتارگه اجتهاد ایدارلر.

٩) مدرسه‌نك‌داخلی‌وخارجی‌یرینه‌ضرر کیتورمسکه اجتهاد ایدارلر.

١٠) منهیات شرعیه‌دن یراق بولوب‌مذموم اشلردن اجتناب ایدارلر.

١١) آپریل باشنده امتحان‌باشلانور.

بوسنه‌درس برنچی اوکتابرده باشلانه‌چقدر.

درس پروغرامماسی حقنده مکارجه‌ده اولان‌جمعیت المسلمین قرارینه وهیئت المعلمین قرارینه هم‌طلبه‌نك آرزوسینه ممکن قدر موافق اولماسینه اجتهادنی مدرسهٔ مرجانیه، بیوك وظیفه‌لرندن عد قیله‌در.

درس ایته‌چك ذاتلر:

برهان‌الدین المرجانی، عبدالله آپانای، صفی الله حضرت، شاکرقورصاری، کشاف‌الدین‌الترجمانی، معصوم الایلمینی فتح البیان الدوسکایی، فصیح‌السلطانی.

مدیرمدرسه برهان‌الدین المرجانی. خطیب الاپاقی.

اوغرلاولر.

●●اوچنچی کون کیچ یۋانگیلیچسکی اورامده مفتاح‌الدین یارماکوفنك کیبتن واطوب بریوز یکرمی صوم چامالرنده نرسه‌لرینی یامشککه تویاب آلوب کیتوب بارغانده کازاکوف مسجدی یاننده آرتلرندن باروب یتوب‌طوتقانلر. اوغرلاوچیلر یامشیك برله اوچ کشی بولسه‌لرده بوسی قاچقان. اوچیسیده روسلر ایکان.

●●شولوق اوچنچی کون کیچ پچان بازارنده علیم علیفنك کیبتینه ایشك آلدی یاغندن ترزه آستنده‌غی کیرپچ استینانی سوتوب اچکی ایشکلرنی واتوب کروب، کانتورنده‌غی آقچه صالوب توتا تورغان چویون صاندوغینی واتقانلر.

بختلرینه قارشی شول کیچده‌گنه بار آقچه‌نی اوزلری برله آلوب قایتقان بولغانلر ایکان.

صاندوقده آقچه بولماغاچ شول کوینچه‌گنه باشقه نرسه‌لرگه تیماینچه ایشکلرنی آچق قالدروب چغوب کیتکانلر.

Лито-Типографія И. Н. Харитонова. Казань.

Редакторъ-издатель Ахметъ Низамовичъ Максудовъ.